

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring
Kopi: Justis- og
beredskapsdepartementet, Lovavdelingen

Deres referanse:
Vår referanse: 2023/22
Dato: 02.02.2023
Publikasjonsnr.: NIM-B-2023-001

Synliggjøring av krav til menneskerettslige vurderinger i Utredningsinstruksen og veileder til Utredningsinstruksen - oppfølging

Norges institusjon for menneskerettigheter (heretter NIM) er opprettet ved lov 22. mai 2015 nr. 33 om Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM-loven). Etter loven § 1 annet ledd har NIM som hovedoppgave å fremme og beskytte menneskerettighetene i tråd med Grunnloven, menneskerettsloven og den øvrige lovgivning, internasjonale traktater og folkeretten for øvrig.

Vi viser til vårt brev 25. juni 2021, samt møte mellom NIM og DFØ onsdag 25. august 2021 angående synliggjøring av krav til menneskerettslige vurderinger i Utredningsinstruksen og veileder til Utredningsinstruksen.¹ I ettertid har vi også hatt møter og kontakt angående denne problemstillingen med ekspedisjonssjef og saksbehandlere i Lovavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet.

Det er som tidligere redegjort for, vår oppfatning at kravet til utredning av menneskerettslige problemstillinger bør forankres eksplisitt i Utredningsinstruksen og veilederen til denne. Vi ser fortsatt stor variasjon i kvaliteten på de menneskerettslige utredningene i ulike utredninger fra myndigheter, offentlige utvalg og liknende. Det er fortsatt eksempler på at forholdet til menneskerettighetene ikke er drøftet overhodet. Selv om en endring av utredningsinstruksen ikke kan løse dette alene, vil likevel et uttrykkelig krav i instruksen bidra til å sikre at slike vurderinger gjøres.

NIM har gjennom de siste par årene fått et økende antall henvendelser fra departementer, direktorater, offentlige utvalg og andre, med forespørsel om å utrede menneskerettslige problemstillinger. NIM har i tråd med vårt mandat bistått med slike henvendelser i noen grad. Samtidig ser vi at antall henvendelser nå langt overstiger det vi har kapasitet til.

Vi vil understreke at vi mener at det er fagmyndighetenes ansvar å gjøre de menneskerettslige utredningene i sakene, som en del av deres plikt til å utrede prinsipielle spørsmål etter Utredningsinstruksen. Det er etter vårt syn avgjørende for et godt

---

¹ [NIM brev \(nhri.no\)](https://www.nhri.no)

menneskerettighetsvern at de ulike instansene som har ansvar for utredninger innenfor sin sektor har kompetanse til selv å gjøre de nødvendige utredningene.

I vårt brev til dere 25. juni anbefalte vi at det utvikles en egen veileder for utredning av menneskerettslige spørsmål. Til deres orientering har vi nå satt i gang arbeidet med en slik veileder, og er for tiden i slutfasen med utviklingen av denne. Målgruppen for denne veilederen er i utgangspunktet alle som har behov for å utrede forholdet til menneskerettigheter, enten det er offentlige ansatte, advokater, sivilt samfunn eller andre. Veilederen gir en oversikt over særlige metodiske spørsmål som reiser seg på menneskerettighetsfeltet, for eksempel spørsmålet om den rettskildemessige statusen til ulike typer menneskerettslige kilder, eller hvordan en konkret kan drøfte om et inngrep er forholdsmessig og dermed lovlig.

Vi håper at NIMs bidrag med en særskilt veileder kan være av nytte for å sørge for bedre kvalitet på de menneskerettslige vurderingene i offentlige utredningsprosesser. Vi mener samtidig at det er viktig at kravet til menneskerettslige utredninger fremgår tydeligere av Utredningsinstruksen og dens generelle veileder, og vi gjentar derfor vår anbefaling om dette.

Vi tar gjerne et møte med dere for å diskutere dette nærmere.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Adele Matheson Mestad
Direktør

Kirsten Kolstad Kvalø
Seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.